Redactie

Stefan Vreugdenhil & Carolien van Slijpe

Redactieadrese-mail: beverwerkgroep@gmail.com

post: p/a Zoogdiervereniging

Postbus 6531

6503 GA NIJMEGEN

**NIEUWSBRIEF VAN DE BEVERWERKGROEP NEDERLAND
NO. 19, MEI 2010**

In deze Castor zijn verslagen opgenomen uit verschillende delen van het land. Zo beschrijven twee studenten hun beveronderzoek in de Gelderse Poort (ten zuiden van de rivier), wordt beschreven hoe het de bevers in het noorden vergaat en zijn verslagen opgenomen van de simultaantellingen in de Blauwe Kamer, langs de IJssel en in de Gelderse Poort (ten noorden van de rivier). Daarnaast vind je in deze Castor een kaart met de waarnemingen in de Zoogdierdatabank (inclusief waarnemingen van Telmee.nl en Waarneming.nl) van de Zoogdiervereniging. Duidelijk is dat de verschillende deelpopulaties van de bever met elkaar verbonden raken. In hoeverre de otter dit voorbeeld gaat volgen is onduidelijk. Om dit wel in de gaten te gaan houden, werkt de Zoogdiervereniging momenteel aan het opzetten van een monitoringsmeetnet voor de otter. In deze Castor wordt hier meer over verteld.

De redactie

Gegevens uit deze nieuwsbrief mogen alleen worden gebruikt onder vermelding van de (originele) bron.

**BEVERONDERZOEK IN DE
KEKERDOMSE- EN MILLINGERWAARD**

Vijftien jaar geleden zijn de eerste bevers uitgezet in de Gelderse Poort. Dankzij de herintroducties leven er weer bevers in vele gebieden van de Gelderse Poort. De kolonisatie van andere gebieden laat echter op zich wachten. Daarbij ontbreekt nauwkeurige informatie over de populatiegrootte en reproductie. Een goede aanleiding voor ARK Natuurontwikkeling om, in samenwerking met Staatsbosbeheer en de Flora- en Faunawerkgroep Gelderse Poort, twee stagiaires van de hogeschool Van Hall Larenstein onderzoek te laten doen naar de grootte en het reproductiesucces van de beverpopulatie in het gebied de Kekerdomse- en Millingerwaard, één van de grootste uiterwaarden en beverhotspots van de Gelderse Poort. Van juli tot en met december 2009 is er met behulp van sporenonderzoek, foto's en avondobservaties gezocht naar bevers.

Verleden van de bevers in de waard

Sinds 1994 hebben twee van de vijf uitgezette bevers, een moeder met haar zoon, zich succesvol weten te vestigen in de Kekerdomse waard en met trots de eerste jonge bevers grootgebracht. In 1999 zijn nog

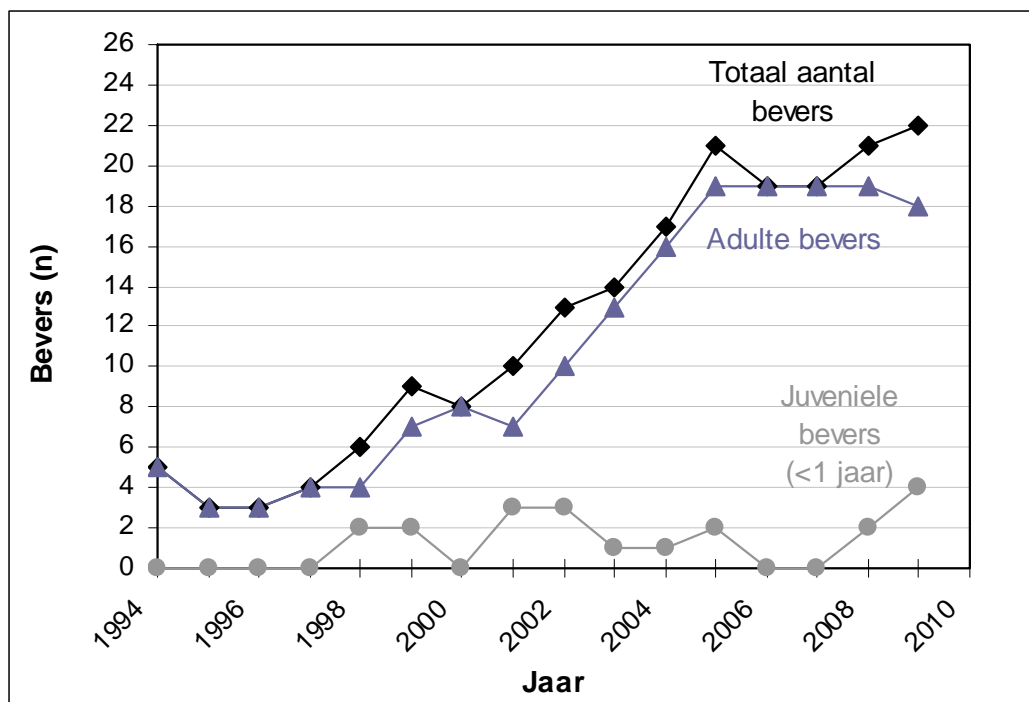
twee bevers uitgezet, een broer en zus, die wegtrokken voordat ze zich konden reproduceren. Toch werden langzamerhand steeds meer beversporen gevonden in de waard en breidde de populatie zich langzaam uit.

Hoe het er eind 2009 voorstond

In het najaar van 2009 zijn er in de waard 54 burchten gevonden, waarvan er 10 actief in gebruik waren. Deze werden bewoond door in totaal 18 volwassen bevers, waarvan de paarvorming compleet is. Deze hoge aantallen burchten zijn nodig in verband met de fluctuerende waterstanden.

Met behulp van dit aantal beverfamilies en de berekende totale oeverlengte in de Kekerdomse en Millingerwaard volgens Helmer 1993, kon de territoriumgrootte bepaald worden. De bevers beschikten namelijk over gemiddeld 0,93 kilometer oeverlengte begroeid met wilgen per territorium. Dit is een hoge 'bevolkingsdichtheid', normale gemiddelden variëren van 1,5 tot soms wel 10 kilometer per territorium.

In 2009 hadden twee van de negen beverparen één jong ter wereld gebracht en één paar twee jongen.

Figuur 1. Aantalverandering van de bevers in de Kekerdomse- en Millingerwaard van 1994 tot en met het najaar van 2009 (gereconstrueerd aan de hand van literatuur¹, pers. comm. Niewold, 2009 en eigen waarnemingen).

Tandafdrukken van 3,0 mm in doorsnee of kleiner werden op die plaatsen gevonden waar later tijdens avondobservaties de aanwezigheid van juveniele bevers werd vastgesteld. Er zijn geen jongen van vorige jaren en geen solitaire bevers gevonden. Dit duidt op een laag reproductiesucces; normaal krijgt een beverpaar elk jaar gemiddeld twee jongen.

In figuur 1 is een weergave gegeven van de populatieontwikkelingen van 1994 tot eind 2009. Na een korte afname vlak na de uitzetting en een flinke stijging in het populatieaantal daarna, is deze sinds 2005 stabiel en lijkt de draagkracht van het gebied voor de bever bereikt.

Tijdens de eerste jaren na uitzetting zijn de bevers gemonitord met behulp van zenders en oormerken. Er zijn geen gedocumenteerde nieuwe vestigingen in de waard van bevers elders uit de Gelderse Poort bekend die

Jonge bever in onderzoeksgebied (foto Manon Kaandorp & Cynthia de Lange)

hebben kunnen leiden tot reproductie. Hierdoor is de vraag gerezen of alle bevers afkomstig zouden kunnen zijn van de oorspronkelijk uitgezette moeder en haar zoon. Een uitvoerig literatuuronderzoek lijkt dit inderdaad te bevestigen. Als dit zo zou zijn, is de kans groot dat er een hoge mate van inteelt is opgetreden, namelijk 31,25%. In geval er toch uitwisseling heeft plaatsgevonden zou dit uiteraard resulteren in een lager inteeltpercentage, afhankelijk van de generatie waarin de bevers zich bevinden, aangezien de inteelt toeneemt naarmate de generaties oplopen. Eén vreemde bever, die

¹ Bekhuis et al., 1995; Helmer, 1993; Müskens, 1998; Niewold, 2001, 2002, 2004, 2005, 2007, 2009; Niewold & Müskens, 2000; Niewold et al., 1998; Teunissen, 2004

meedoet aan de voortplanting, haalt daarentegen alleen voor de volgende generatie de inteelt eruit. Daarna gaat de mate van inteelt weer omhoog, tenzij er nogmaals uitwisseling plaatsvindt.

Het is niet duidelijk wat de reden van de langzame verspreiding en het lage reproductiesucces is. Meerdere oorzaken zijn mogelijk. De inteelt zou daar één van kunnen zijn, aangezien het bekend is dat inteelt invloed heeft op het reproductiesucces en de 'fitness' van een dier. Maar ook de hoge populatiedichtheid kan invloed hebben op de bevers en hun reproductie. Andere oorzaken zoals verkeersslachtoffers en de gebiedsinrichting van de uiterwaard, die de migratie van jonge bevers bemoeilijken, zijn mogelijkheden die de verspreiding van de bevers niet ten goede komen. Dit is een interessant uitgangspunt voor verder onderzoek.

Ondanks dat er in het onderzoek zeer intensief is gemonitord, blijft de kans aanwezig dat er dieren niet zijn meegenomen in de telling. Deze kans wordt echter klein geacht, vanwege de 1200 uren veldwerk, 23 avondobservaties en meer dan 4200 foto's van bevers, opgenomen door fotovallen.

Overige onderzoeksresultaten

Resultaten van avondobservaties hebben laten zien dat hoe eerder het donker wordt, hoe vroeger bevers hun burcht verlaten. Ook al komen de bevers er in de winter enkele uren eerder uit, zit er in het najaar wel meer tijd tussen het uitzwemmen en de tijd van zonsondergang dan in de zomer.

Bever uit onderzoeksgebied (foto Manon Kaandorp & Cynthia Lange)

Een ander opvallend resultaat was dat bij een beverfamilie de tweede waargenomen bever tijdens een avondobservatie in 13 van de 14 gevallen binnen een half uur na de eerste bever uit de burcht kwam.

Hoe ziet de toekomst er uit?

Er zou onderzoek gedaan kunnen worden naar de reden voor het geringe reproductiesucces, bijvoorbeeld door DNA-onderzoek. Hiermee zou onderzocht kunnen worden of bijplaatsing van 'nieuwe genen' in dit gebied wenselijk is of niet. Ook het creëren van nieuwe migratiemogelijkheden zou als een (gedeeltelijke) oplossing kunnen dienen om de verspreiding van bevers te bespoedigen.

Een jaarlijkse nauwkeurige monitoring is sterk aan te bevelen. Hierbij kan het zoeken naar takjes door vrijwilligers met tandafdrukken van 3,0 mm of kleiner als ondersteuning dienen om juveniele bevers op te sporen. Hierbij dient echter eventuele verwarring met sporen van de beverrat in gedachten gehouden te worden. In de Kekerdomse- en Millingerwaard is de beverrat ten tijde van het onderzoek niet waargenomen.

Manon Kaandorp & Cynthia Lange

Vierdejaars studenten Wildlife Management
Van Hall Larenstein, Leeuwarden

manon.kaandorp@wur.nl

lange.cynthia@gmail.com

Bever 's nachts gefotografeerd met cameraval (foto Manon Kaandorp & Cynthia Lange)

Kijk voor het complete rapport (inclusief literatuurverwijzingen) op de website van de Flora- en Faunawerkgroep Gelderse Poort:

www.geldersepoort.net/publicaties/Uitbreiding%20bevers%20langzamer%20dan%20gedacht%2007%20jan%202009.pdf.

HOE VERGAAT HET DE BEVERS IN GRONINGEN EN DRENTHE?

In de loop van 2008 en 2009 zijn er 17 bevers uitgezet langs de Hunze en het Zuidlaardermeer. Het uitzetproject is een initiatief van Het Groninger en Het Drentse Landschap. In Castor 18 werd de achtergrond van dit project toegelicht. Kijk ook op www.beversindehunze.nl.

In het eerste jaar sinds de start van de herintroductie blijken de meeste bevers in de directe omgeving van de uitzetlocaties te blijven. De uitgezette bevers langs de Hunze en het Zuidlaardermeer laten eind 2009 duidelijke sporen achter op diverse plekken in de oeverzone. Van de 17 dieren is er helaas één als verkeersslachtoffer omgekomen. Het betrof een moederdier van een familie van vijf dieren. Andere meldingen of vondsten van dode dieren zijn niet gedaan. Er zijn in 2009 nog geen jongen geboren in het uitzetgebied.

Eind 2009 beginnen zich minimaal vijf territoria af te tekenen. Op drie plekken zijn beverburchten in aanbouw. Op de overige plekken wordt gebruik gemaakt van oeverholten. In en rond het Zuidlaardermeer zijn daarnaast nog enkele dieren aanwezig waarvan nog niet duidelijk is of ze al een eigen territorium in gebruik hebben. Eén dier heeft zich ondertussen gevestigd in het Foxholstermeer.

Begin januari is duidelijk dat één bever het Zuidlaardermeergebied verlaten heeft. Het dier duikt op in de nabijheid van het Paterswoldse meer bij Groningen. Hier vestigt het beest zich langs de Hoornse Dijk. Het dier laat zich makkelijk observeren door voorbijgangers. De omwonenden dopen het dier Barend. Barend de bever begint een lokale beroemdheid te worden met eigen filmpjes op YouTube (zoek op 'bever Barend').

Vanwege de stevige ijsvorming was zijn leefgebied enkele weken beperkt tot een drietal wakken. Het dier zwom onder het ijs van wak naar wak en was de hele dag bezig met eten. Gelukkig staan er wilgen genoeg op de oever. Ook jatte het dier geregeld een plak brood van de mensen die de eenden in de wakken kwamen voeren. Dit tot grote schrik van de eenden die dan snel het ijs op

Bever Barend op het ijs (foto Bertil Zoer)

vluchtten als de bever in hun wak opdook. De plek biedt voldoende mogelijkheden om een goed beverbestaan op te bouwen. De kans is groot dat Barend besluit te blijven. Nu is het alleen nog maar te hopen dat er ook eens een geschikte partner langs komt zwemmen.

Bertil Zoer

Het Drentse Landschap

B.Zoer@drentslandschap.nl

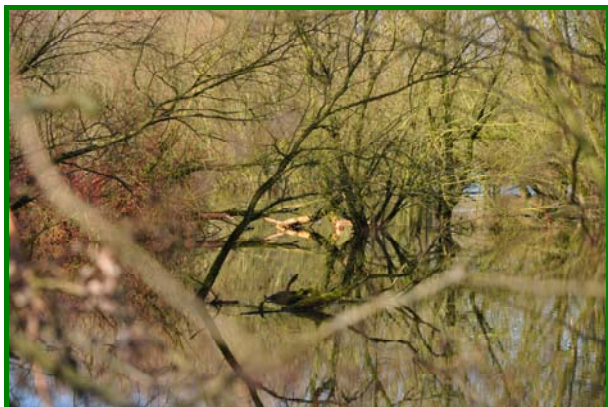

SIMULTAANTELLINGEN BLAUWE KAMER

In natuurgebied de Blauwe Kamer – inclusief de naastgelegen Plasserwaard en Palmerswaard – langs de Rijn bij Rhenen en Wageningen wonen bevers sinds 2000. De eerste bever was een ontsnapt dier uit het op de Grebbeberg gelegen Ouwehands Dierenpark. Daarna werden nog wat familieleden van de ontsnapte bever uitgezet. Een groot deel hiervan werd binnen enkele maanden dood of bijna dood teruggevonden.

Jarenlang leek het erop dat er slechts een enkele bever in het gebied leefde. Echter, de hoeveelheid sporen begon toch behoorlijk toe te nemen. Sinds 2008 worden in samenwerking met het Utrechts Landschap jaarlijks simultaantellingen gedaan (zie Castor 18).

In 2009 werd voor de tweede keer een tweetal simultaantellingen gedaan. Op 2 juli hebben we met zo'n 15 vrijwilligers een avond bij de diverse burchten gepost. We hebben toen 2 volwassen dieren bij 2

Bevervraat in Plasserwaard (foto Stefan Vreugdenhil)

verschillende burchten gezien. Het was die avond echter zomers warm en tot vrij laat was er lawaai van speedboten en dergelijke te horen. Mogelijk dat één of beide factoren ertoe bijdroegen dat de bevers zich gedeisd hielden. Bij de tweede avond, 18 augustus, werden bij 4 burchten 7 dieren gezien, waaronder twee spelende jongen die in 2009 geboren moesten zijn. In de Palmerswaard, die op circa 4 kilometer afstand stroomafwaarts ligt, is op beide avonden wel gepost, maar zijn ondanks waargenomen vraatsporen geen bevers gezien. Minimaal 7 bevers bevolken dus het gebied de Blauwe Kamer.

Monique Bestman en Stefan Vreugdenhil
Beverwerkgroep Nederland
beverwerkgroep@gmail.com

SIMULTAANTELLINGEN IJSSELDAL

Op woensdagavond 19 augustus 2009 heeft de tweede simultaantelling in het IJsseldal plaatsgevonden. In totaal hebben 25 enthousiaste en deskundige vrijwilligers hieraan meegewerkt. Doel is om meer inzicht te krijgen in de aantalontwikkeling en verspreiding van de bever in het IJsseldal.

Er is geteld op 7 locaties met in totaal 15 telposten. De tellocaties lagen verspreid tussen Zalk en Deventer. Op elke locatie was het afgelopen jaar wel een bever gezien of waren knaagsporen aangetroffen. Er is geteld tussen 20.00 uur en 21.30 uur. Het weer was mooi, onbewolkt met een temperatuur van circa 25 graden. De tellers die geen bever hebben gezien, hebben veelal wel genoten van de natuurbeleving en tal van andere leuke waarnemingen.

Er zijn zichtwaarnemingen van in totaal 3 verschillende bevers op 3 telposten geweest. Op de locatie Hattem-Wiessenbergsche Kolk zijn 2 bevers gezien en op de locatie Zwolle-Engelse werk is 1 bever waargenomen.

In de Hengforderwaard (Olst) zijn geen beverwaarnemingen, mogelijk als gevolg van veel elders verstoorde ganzen die net rond 21.15 uur neerstreken nabij de tellocaties. Ook in Windesheim (Zwolle) en de Vreugderijkerwaard (Zwolle) waar eerder zowel knaagsporen als zichtwaarnemingen zijn geweest zijn geen bevers waargenomen. Bij De Zwarte Kolk (Wapenveld) en Katerstede (nabij Deventer) zijn ook geen bevers waargenomen.

Robert Pater
Beverwerkgroep Nederland
robertpater@versatel.nl

SIMULTAANTELLINGEN GELDERSE POORT

In 2008 hebben vier vrijwilligers uit de Gelderse Poort deelgenomen aan de simultaantelling in de Blauwe Kamer. Zo kwamen zij op het idee om dit ook in "ons" gebied te gaan doen: de Gelderse Poort. Deze telling hebben wij gehouden op 10 juli 2009.

Deze telling vond niet in de hele Gelderse poort plaats, maar in een gedeelte hiervan. Voor de bevers zijn vier mensen actief tussen Groessen en de Duitse grens en tussen de spoorlijn Arnhem/ Oberhausen en ten noorden van de Rijn. Samen controleren zij dit gebied op burchten en de hoeveelheid vraat. Een enkele keer wordt er ook wel gepost bij de burchten om bevers te zien.

Het probleem, dachten wij, was om genoeg mensen te krijgen voor een telling, gezien het grote aantal burchten in dit gebied. Dat zijn er namelijk meer dan twintig. Wij hoopten dat er zich zoveel mensen zouden opgeven dat we bij elke burcht twee mensen konden plaatsen.

Tot onze verbazing moesten we op een gegeven ogenblik zelfs de aanmeldingen stopzetten. In totaal hadden zich meer dan 70 mensen opgegeven. Veel mensen die al iets met bevers te doen hebben maar ook

nieuwkomers die ook wel eens een bever wilden zien. Met dank aan het N.M.E. in Zevenaar hadden we een trefpunt, waar iedereen werd ontvangen met een kopje koffie.

Na een korte instructie werden de groepjes op pad gestuurd met kaarten van Google Earth, waarop de positie van de burcht was aangegeven. Dat niet iedereen even ervaren was, bleek wel uit het feit dat sommigen bovenop de burcht wilden gaan zitten in plaats van op een goede zichtlocatie. Een paar tellers werden gestoord door luidruchtige jeugd, maar iedereen heeft toch genoten van deze avond.

In totaal zijn er verspreid door het gebied 22 bevers gezien.

Voor ons is deze telling voor herhaling vatbaar en we zullen de volgende keer op de kaartjes aangeven wat de beste observatieplekken zijn.

Gerrit Kolenbrander

Beverwerkgroep Nederland
beverwerkgroep@gmail.com

VERSPREIDING VAN DE BEVER IN NEDERLAND IN 2008 EN 2009

Het gaat goed met de bever in Nederland. Iets anders kan niet geconcludeerd worden als gekeken wordt naar de verspreidingskaart op de volgende pagina. De ontwikkeling gaat voor sommigen mogelijk te langzaam, maar de populatie blijft groeien. De belangrijkste ontwikkelingen worden kort besproken.

De kaart laat kilometerhokken zien waarvan bekend is dat in 2008 of 2009 bevers of beversporen zijn aangetroffen. Het kan daarbij ook om zwervers gaan. Aankomende jaren moet duidelijk worden waar het werkelijk om vestigingen gaat. De praktijk leert dat er later nog gegevens binnenkomen. Waarschijnlijk geeft de weergegeven kaart voor de jaren 2008 en 2009 daarom nog een incompleet beeld.

De bevers rond de Biesbosch breiden zich langzaam uit. Het meest opvallende is de vestiging in het Gat van den Ham ten zuiden

van de Amer. Daarnaast wordt het rond Gorinchem steeds drukker met bevers en burchten langs de Merwede.

Er zijn aanwijzingen dat er vanuit de Gelderse Poort bevers stroomafwaarts zakken om zich te vestigen langs de grote rivieren. Het kan echter ook zijn dat die dieren (deels) afkomstig zijn van de andere bekende bevergebieden. Zo zijn de nieuwe vestigingen langs de IJssel mogelijk afkomstig van de Gelderse Poort of uit Flevoland. Vestigingen langs de Rijn (Lek) en Waal kunnen zowel van de Gelderse Poort als de Biesbosch afkomstig zijn.

In Limburg is het meest opvallende een zeer recente vestiging langs de Geul, stroomopwaarts van het Julianakanaal (nog niet op de kaart). Dat kanaal wordt gezien als een grote barrière voor de bevers, maar blijkbaar is het toch passeerbaar. De Maas vormt een prachtige 'snelweg' voor bevers om zich af te laten zakken richting het Brabantse/Gelderse. Zo zou de vestiging bij Den Bosch een dergelijke afgezakte bever kunnen zijn. Het is echter niet uit te sluiten dat deze bever afkomstig is uit de Biesbosch.

Al deze vestigingen tussen de verschillende beverpopulaties geven het gevoel dat het bijna niet anders kan dan dat er al sprake is van uitwisseling tussen de verschillende bevergroepen. In dat geval mogen we spreken van een metapopulatie en is het belangrijkste doel van de uitzettingen in Nederland – het tot stand brengen van een levensvatbare, onderling verbonden beverpopulatie – bereikt. Alleen de bevers van de recent gestarte uitzettingen op de grens van Groningen en Drenthe leven nog geïsoleerd van de andere bevers in Nederland.

We zijn inmiddels zover dat er zoveel bevers rondzwemmen dat de kans op paarvorming bij nieuwe vestigingen steeds groter wordt. Vooral langs de IJssel wordt dat duidelijk. Inmiddels zijn hier minimaal twee paren aanwezig en is op minimaal één vestiging ook sprake van voortplanting.

Vilmar Dijkstra

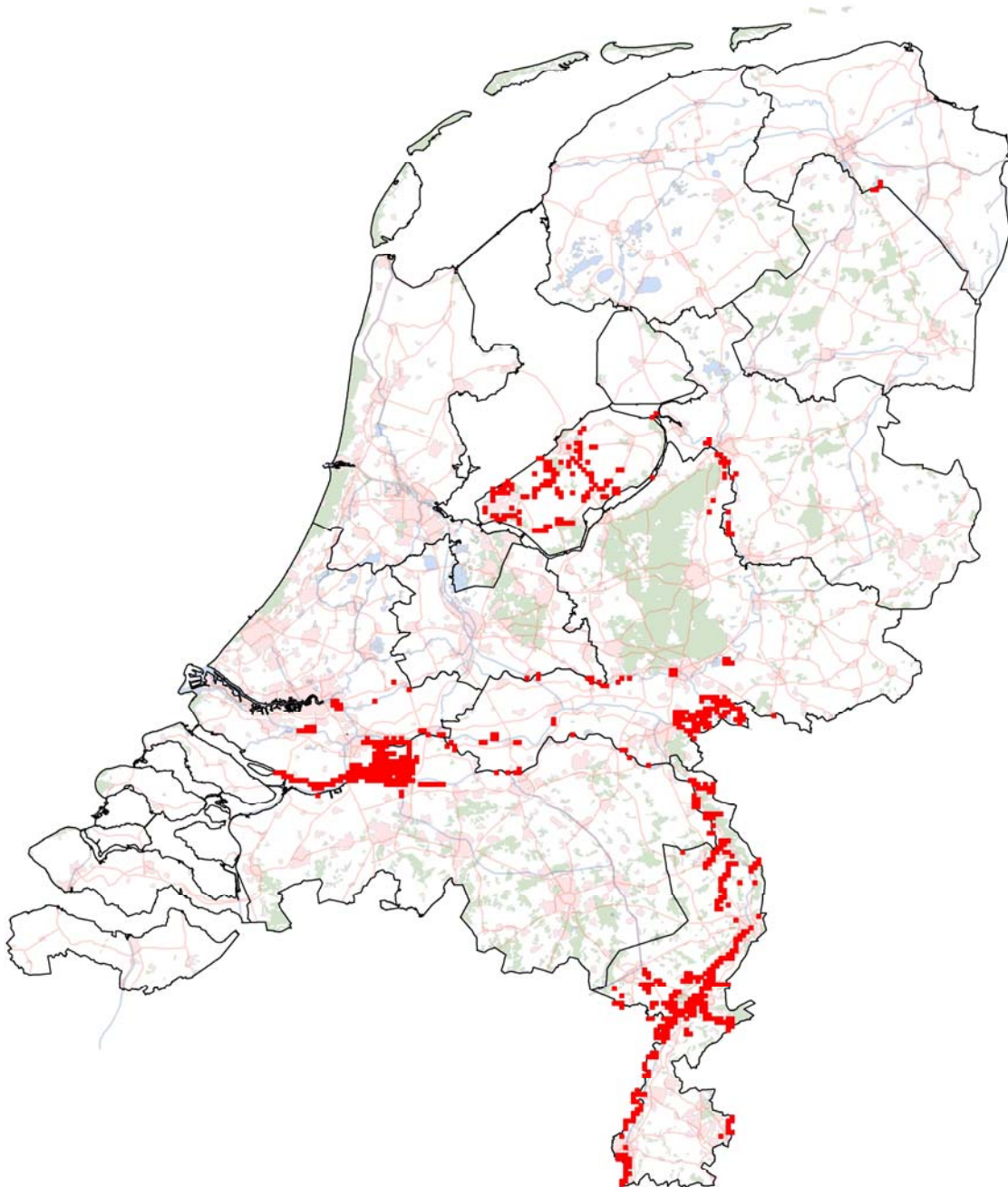
Beverwerkgroep Nederland
vilmar.dijkstra@zoogdierverseniging.nl

Verspreiding van de bever (Castor fiber)

Zoogdierdatabank

 Verspreidingsgegevens $\geq$ 2008

BEVEREXCURSIES ARDENNEN

In de zomer van 2009 zijn twee excursies georganiseerd naar de beverpopulaties in de Belgische Ardennen. Hieronder een verslag van het eerste weekend.

De privé-kampeervek van Jorn van den Bogaert – voorzitter van de Beverwerkgroep België - nabij Houffalize vormde de uitvalsbasis voor mooie tochten met geweldige indrukwekkende beverlocaties. Hier was prachtig te zien wat voor landschapvormende effecten de bever hier heeft ten gunste van veel diversiteit en biotoopverbetering voor veel soorten en ecologische processen.

Naast vele indrukwekkende beverdammen hebben we in totaal vier bevers gezien bij een aantal verschillende beverlocaties. Deze hebben we 's morgens vroeg en 's avonds bezocht. Dit waren mooie zichtwaarnemingen van bevers zowel zwemmend als takken schillend langs de oever en ook een bever half liggend in het water, knagend aan een grote els.

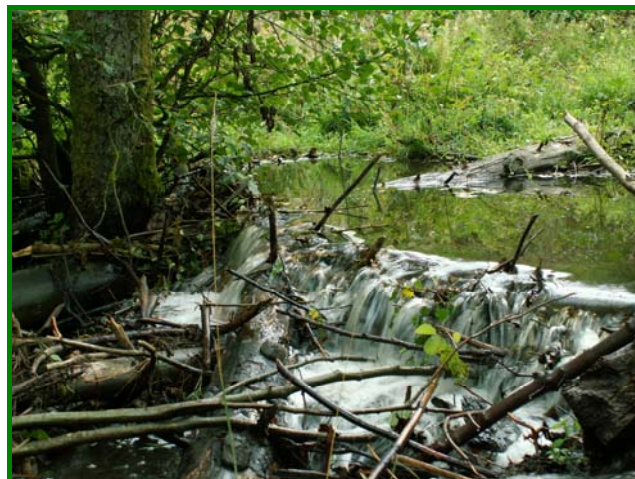
Door bever aangevreten boom in de Ardennen (foto Liesbeth van der Sluijs)

Behalve bevers en hun sporen hebben we ook veel andere zoogdieren gezien. Alles bij elkaar wel 60 edelherten, 5 reeën, 10 wilde zwijnen waarvan 7 jongen, vossen, een steenmarter en – last but not least – een wilde kat!

Ter afsluiting hebben we genoten in de plaatselijke en druk bezochte kroeg van het befaamde La Chouffe bier. Alles bij elkaar een super mooi, leerzaam en ook gezellig weekend. Jorn bedankt!

Nannike Buvelot

Beverwerkgroep Nederland
beverwerkgroep@gmail.com

Beverdam in Belgische Ardennen (foto Stefan Vreugdenhil)

Deelnemers aan het tweede excursieweekend (foto Stefan Vreugdenhil)

Landschapsvorming door bevers in de Belgische Ardennen (foto Stefan Vreugdenhil)

Boek zelf een beverexcursie in de Ardennen via www.paysdescastors.be.

BEVERWERKGROEP EN OTTERS

Nadat in Castor 18 al is aangekondigd dat er een monitoringsproject voor de otter buiten de uitzetgebieden aan zat te komen, gaat het nu daadwerkelijk ook gebeuren. Als biologie-stage vanuit Wageningen Universiteit ga ik me de komende tijd bij de Zoogdierverseniging bezig houden met het opzetten van dit project, zoals het selecteren van geschikte monitoringslocaties. Dit is hard nodig, want zoals waarschijnlijk al bekend is, bleek in 2008 dat otters zich al gevestigd hadden in Doesburg, bijna 80 kilometer buiten het uitzetgebied, zonder dat iemand dit door had!

Verwacht wordt dat het volgende seizoen waarin otters meer actief zijn, september/oktober dit jaar, of anders uiterlijk februari/maart 2011, voor het eerst vrijwilligers het veld in kunnen in het kader van dit monitoringsproject. Volgende jaren kan dit mogelijk samengaan gaan met de Beversporendag, aangezien otters en bevers wat betreft biotopen een grote overlap kennen en naast elkaar kunnen voorkomen. Een samenwerking waar de afgelopen twee jaar al voorzichtig mee is begonnen.

Ik heb er in ieder geval heel veel zin in en ik hoop dat de komende jaren de samenwerking tussen otter- en bevermonitoring alleen maar beter wordt!

Jolanda Snellenberg

Stagiaire Zoogdierverseniging

jolanda.snellenberg@wur.nl

FIBERTJES

Bevertunnel bij het Limburgse Panheel

Incidenteel worden in Nederland bevers aangereden (zelden meer dan twee), maar in de gemeente Maasgouw was een locatie waar in korte tijd (23 maart 2008, 19 april 2009 en 5 mei 2009, 26 juni) meerdere bevers zijn verongelukt. Dat was voor de Zoogdierverseniging reden om aan de bel te trekken. De Zoogdierverseniging vroeg om maatregelen en is blij dat die nu ook genomen zijn. De gemeente Maasgouw opende namelijk een bevertunnel.

Op 12 maart 2010 werd de bevertunnel bij natuurgebied Leerkeven in Panheel officieel geopend (de bevertunnel ligt onder de Pater Jac. Schreursweg tussen Panheel en Grathem). De bevertunnel is aangelegd om te voorkomen dat er bevers doodgereden worden bij het oversteken naar een andere waterplas. Op de site van de Zoogdierverseniging zijn foto's te zien: www.zoogdierverseniging.nl/node/886.

Helaas is er in april 2010 toch nog een slachtoffer gevallen; de geleiding naar de tunnel wordt daarom aangepast.

Bekijk de uitzettingen in Drenthe en Groningen

RTV Drenthe heeft een jaar lang het vangen en uitzetten van de bevers in het Zuidlaardermeergebied gevolgd. Zij hebben hierna de serie 'Daar komen de bevers' gemaakt, die bestaat uit drie afleveringen gemaakt. Via de website van RTV Drenthe zijn zij te bekijken:

www.rtvdrenthe.nl/archief/daarkomendebevers.

5th International Beaver Symposium

In september 2009 vond in Litouwen een internationaal beversymposium plaats. Vilmar Dijkstra schreef er een verslag over, dat kan worden teruggelezen in het voorjaarsnummer van 2010 van het populair-wetenschappelijk tijdschrift Zoogdier. De artikelen die naar aanleiding van het symposium worden geschreven (de zogenaamde 'proceedings') worden gepubliceerd in het tijdschrift 'Baltic Forestry'. Samenvattingen van de presentaties zijn te lezen via de site van de organisatie van het symposium: www.fasttuning.lt/5ibs/programmeA5.pdf.

NIEUWS VAN HET BESTUUR

Nieuw bestuurslid gezocht

Na ruim 5 jaar in het bestuur van de Beverwerkgroep te hebben gezeten, stopt de voorzitter Stefan Vreugdenhil hiermee. Het bestuur zoekt daarom een nieuw bestuurslid.

Het huidige bestuur bestaat uit Carolien van Slijpe, Nannike Buvelot, Gerrit Kolenbrander en Vilmar Dijkstra. Van een bestuurslid wordt verwacht dat hij/zij de activiteiten van de werkgroep helpt organiseren en bijvoorbeeld meewerkt aan de redactie van de Castor. Er wordt ongeveer twee maal per jaar overlegd. Reken op een tijdsbesteding van gemiddeld enkele uren per maand.

Geïnteresseerden sturen een mail naar beverwerkgroep@gmail.com. Uiteraard kun je daar ook terecht met vragen.

NIEUWS VAN DE ZOOGDIERVERENIGING

De Zoogdiervereniging is verhuisd

Met ingang van maandag 8 maart is de Zoogdiervereniging gehuisvest in Nijmegen. Het oude pand aan de Oude Kraan in Arnhem is verlaten.

Het nieuwe kantoor is onderdeel van de Natuurplaza op de campus van de Radboud Universiteit Nijmegen. Daar komen ook SOVON (vogels), RAVON (reptielen, amfibieën en vissen), FLORON (planten) en Stichting Bargerveen en Ark Natuurontwikkeling te werken.

De Zoogdiervereniging heeft een vleugel gehuurd op de begane grond in het gerenoveerde gebouw op de Beta-faculteit.

Het nieuwe adres is:

Gebouw Mercator III
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen

Postbus 6531
6503 GA Nijmegen

Tel. 024 7410500

Nieuwe huisstijl

De Zoogdiervereniging heeft de verhuizing aangegrepen om de huisstijl te vernieuwen. Er is een nieuw logo ontworpen, die terugkomt op de onlangs vernieuwde website, briefpapier, rapporten en presentaties. Naast een nieuw logo voor de vereniging, komen er in dezelfde lijn ook logo's voor de werkgroepen die dat willen.

Het bestuur van de Beverwerkgroep Nederland heeft besloten over te stappen op een nieuw logo. Dit zal zijn beslag krijgen in de loop van 2010. Hieronder staat het nieuwe logo van de Zoogdiervereniging.

Zoogdieratlas.nl

Vanaf eind 2009 is in iedere Nederlandse provincie een zoogdieratlas project gaande, zie www.zoogdieratlas.nl. Voor deze digitale zoogdieratlas verzamelt de Zoogdiervereniging zoveel mogelijk waarnemingen van zoogdieren.

Door van alle Nederlandse zoogdieren waarnemingen te verzamelen hopen we een goed beeld te krijgen van de verspreiding. Er wordt dus niet alleen gekeken naar de verspreiding van zeldzame en kwetsbare soorten als boomarter en otter, maar zijn we juist ook geïnteresseerd in meer algemene

soorten als konijn, haas, vos en egel. Hoe gaat het hiermee en waar worden ze gezien? In natuurgebieden, op het platteland of zelfs in de stad? Zitten ze overal of slechts in delen van het land en van een provincie?

Op Zoogdieratlas.nl wordt per provincie de verspreiding van zoogdieren in kaart gebracht. Hiervoor zijn verschillende partijen benaderd om mee samen te werken, zoals het provinciaal Landschap, de provinciale organisatie Landschapsbeheer, provinciale zoogdierwerkgroepen, de provincie en enkele andere organisaties. In iedere provincie is een provinciaal coördinator aanwezig als aanspreekpunt.

Elk provinciaal atlasproject duurt twee jaar. Omdat het startmoment per provincie verschillend is heeft het landelijke project een totale looptijd van drie jaar (2008-2011).

Via de provinciale atlasprojecten wil de Zoogdiervereniging uiteindelijk een landelijke digitale én papieren zoogdieratlas realiseren. Iedereen die mee wil helpen, kan op zijn provincie klikken en kijken waar een soort nog niet is waargenomen en waar dus de 'witte vlekken' in zijn provincie zitten.

Op Zoogdieratlas.nl staat informatie over de provinciale projecten, worden activiteiten en nieuwtjes aangekondigd en is informatie te vinden over de soorten. In het kader van de

provinciale atlasprojecten staan diverse activiteiten en cursussen op het programma.

Meedoen aan Zoogdieratlas.nl kan door het invoeren van waarnemingen op www.telme.nl en www.waarneming.nl. De Zoogdiervereniging en Stichting Natuurinformatie hebben afgesproken dat de zoogdierwaarnemingen die op Waarneming.nl worden ingevoerd, ook zichtbaar worden op Zoogdieratlas.nl.

Op Zoogdieratlas.nl zijn waarnemingen alleen op kilometerhokniveau zichtbaar. Er zijn dus geen details van een waarneming te zien, zoals de exacte locatie, waarnemer en type waarneming.

Het realiseren van een 'levende' (= digitale) atlas is mogelijk door de faciliteiten die beschikbaar (gaan) komen rond de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF, zie www.gegevensautoriteitnatuur.nl) en www.telme.nl. Komende tijd vinden er vele veranderingen plaats waardoor Zoogdieratlas.nl steeds vollediger zal worden.

Geef dus alle zoogdieren die u buiten tegenkomt aan ons door. Ook oude, nog niet eerder doorgegeven waarnemingen kunnen alsnog worden ingevoerd. Alle hulp is welkom. Mocht u zin hebben om mee te doen, kijk dan voor de activiteiten op Zoogdieratlas.nl en neem contact op met de provinciale coördinatoren.

De Zoogdiervereniging streeft ernaar om na afloop van het project in 2011 een permanente digitale atlas op internet beschikbaar te hebben.

Neeltje Huizenga
Zoogdiervereniging
neeltje.huizenga@zoogdiervereniging.nl

Word lid van de Zoogdiervereniging!

De Beverwerkgroep Nederland maakt onderdeel uit van de Zoogdiervereniging. De Zoogdiervereniging is een landelijke organisatie die zich inzet voor de bescherming van, en onderzoek naar inheemse zoogdieren en hun leefgebieden.

Leden van de Zoogdiervereniging krijgen vier keer per jaar het populair-wetenschappelijk tijdschrift Zoogdier thuisgestuurd.

Kijk op de website en word lid: <http://www.zoogdiervereniging.nl/node/443>!